

Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024-25

Chwefror 2024

1. Y cefndir

1. Mae'r adroddiad hwn yn nodi safbwyntiau ac argymhellion y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol ynghylch Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024-25 (y Gyllideb Ddrafft). Nid yw'n sylwebaeth gynhwysfawr ar bob maes o fewn cylch gwaith y Pwyllgor; yn hytrach mae'n canolbwyntio ar faterion polisi a phrosesau allweddol a fu'n rhan o'n gwaith craffu ar y Gyllideb.

2. Bwriad yr adroddiad hwn yw llywio dadl y Senedd ar y Gyllideb Ddrafft, sydd wedi'i threfnu ar gyfer 6 Chwefror 2024 ynghyd ag adroddiadau pwyllgorau eraill y Senedd.

Dull craffu

3. Cawsom ymateb gan y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol ar ein meysydd blaenoriaeth ar gyfer craffu ar y gyllideb ar 16 Rhagfyr 2023.

4. Gwnaethom gynnal sesiwn dystiolaeth gyda'r Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip, Jane Hutt AS (y Gweinidog) a'r Dirprwy Weinidog Partneriaeth Gymdeithasol, Hannah Blythyn AS (y Dirprwy Weinidog) ar 22 Ionawr 2024.

5. Gwnaethom gyfnewid gohebiaeth â'r Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol ar sawl maes dilynol, ac mae copïau ohonynt ar gael ar [dudalen we Cyllideb Ddrafft 2024-25](#).

2. Trosolwg o Gyllideb Ddrafft 2024-25

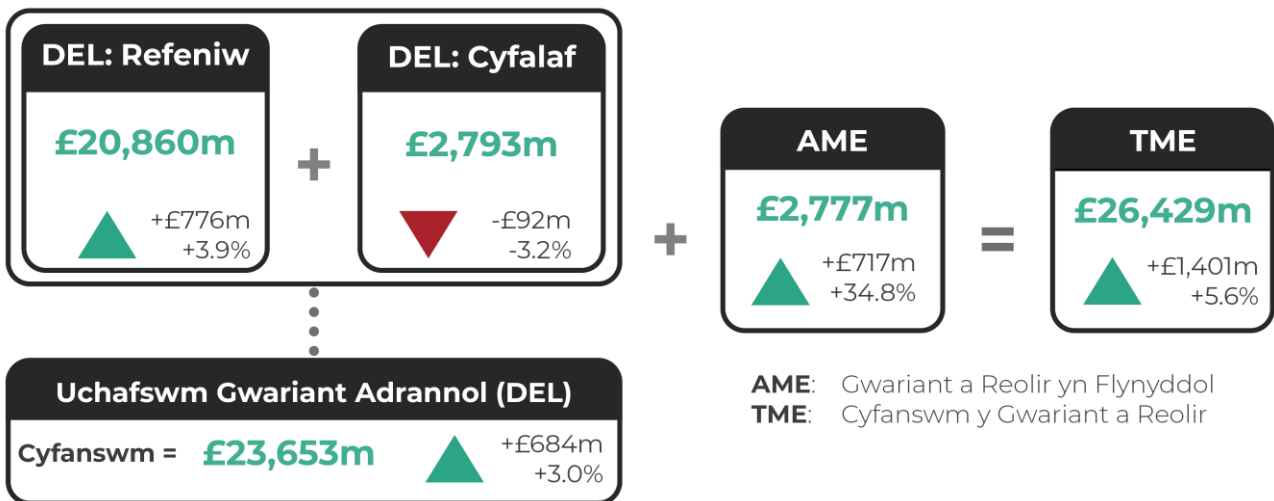
6. Mae Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024-25 (adnoddau a chyfalaf gyda'i gilydd) oddeutu £23.7 biliwn, y dyrannwyd ychydig dros hanner ohoni i lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol.¹

7. Yn ôl Llywodraeth Cymru, mae'r Gyllideb Ddrafft "wedi'i datblygu ar adeg pan fo'r sefyllfa ariannol anoddaf i Gymru ei hwynebu ers dechrau datganoli yn ei hanterth". Nododd hefyd:

- nid yw setliad Cymru gan Lywodraeth y DU "yn ddigonol i ymateb i'r pwysau eithafol y mae gwasanaethau cyhoeddus, busnesau a phobl yn eu hwynebu"; ac
- mae chwyddiant yn golygu bod cyllideb gyffredinol Cymru werth £1.3 biliwn yn llai na phan gafodd ei gosod yn 2021.²

8. Mae ffigurau 1 a 2 yn rhoi trosolwg o brif ddyraniadau'r Gyllideb; a dyraniadau'r Gyllideb Ddrafft wedi'u dadansoddi yn ôl adran wariant a sut mae'r rhain wedi newid o Gyllideb Derfynol 2023-24.

Ffigur 1 - Trosolwg o'r prif symiau yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25

¹ Llywodraeth Cymru, Cyllideb Ddrafft 2024 i 2025, 19 Rhagfyr 2023

² Llywodraeth Cymru, Cyllideb i Ddiogelu'r Gwasanaethau sydd Bwysicaf i Chi, 19 Rhagfyr 2023

Ffigur 2 - Prif ddyraniadau yn ôl adran wariant a newidiadau o Gyllideb Derfynol 2023-24 i Gyllideb Ddrafft 2024-25³

	Cyfanswm dyraniad referniw a chyfalaf	Newid Cyllideb Derfynol 2023-24 (wedi'i hailddatgan) i Cyllideb Ddrafft 2024-25	
 Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	£11,690m	£929m 8.6%	
 Cyllid a Llywodraeth Leol*	£5,092m	-£33m -0.6%	
 Newid Hinsawdd	£2,848m	-£84m -2.9%	
 Y Gymraeg ac Addysg**	£2,586m	-£56m -2.1%	
 Yr Economi	£541m	-£4m -0.8%	
 Materion Gwledig	£420m	-£29m -6.4%	
 Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	£333m	-£27m -7.4%	
 Cyfiawnder Cymdeithasol	£142m	-£12m -7.6%	

Gwariant ar Gyfiawnder Cymdeithasol

9. Mae'r gyllideb cyfiawnder cymdeithasol yn wynebu'r toriadau dyfnaf ymysg unrhyw faes gwario yn 2024-25, ochr yn ochr â materion gwledig, newid hinsawdd, gwasanaethau canolog a gweinyddu. Bydd £12 miliwn neu 7.6 y cant yn cael ei dorri o'i gymharu â Chyllideb Derfynol 2023-24. Dywedodd y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol fod gweinidogion yn wynebu "penderfyniadau hynod o lym a phoenus" ac eglurodd fod cynlluniau gwariant eu bod yn "ailganolbwyntio ein cynlluniau gwariant ar y gwasanaethau cyhoeddus sydd bwysicaf i bobl."⁴

³ * Heb gynnwys tua £1.1 biliwn mewn incwm ardrethi annomestig. ** Yn cynnwys dyraniad o £514 miliwn mewn referniw anghyllidol yn sgil benthyciadau i fyfyrwyr. Mae'r ffigurau wedi'u talgrynnu. Dylid cyfeirio at [Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2024-25](#) am yr union ffigurau.

⁴ Tystiolaeth ysgrifenedig y Gweinidog

10. Y dyraniad ar gyfer Cyllideb Ddrafft 2024-25 ar gyfer prif grŵp gwariant (MEG) Cyfiawnder Cymdeithasol (refeniw a chyfalaf) yw £142 miliwn, o gymharu â £154 miliwn ar gyfer 2023-24 (gweler Tabl 1).

Tabl 1 - Cyfanswm y dyraniadau i'r MEG cyfiawnder cymdeithasol⁵

	£ miliwn
Cyllideb Ddrafft 2024-25	142
Cyllideb Ddrafft 2024-5 (yn ôl prisiau 2023-24)	140
Cyllideb Derfynol 2023-24	154

11. Mae hyn yn ostyngiad o £11.6 miliwn o'i gymharu â'r hyn sydd yng Nghyllideb Derfynol 2023-24 neu 7.6% (gweler Tabl 2).

Tabl 2 - Newid mewn cyfiawnder cymdeithasol MEG o 2023-24 i 2024-25 mewn termau enwol a real

Enwol / Arian	Termau real
-£11.6 miliwn	-£14 miliwn
-7.6%	-9.1%

Ein barn ni

Dyraniadau cyffredinol

Rydym yn derbyn bod yn rhaid i Lywodraeth Cymru wneud penderfyniadau anodd yn enwedig wrth wynebu setliad cyllidol heriol. Er mwyn blaenoriaethu cyllid ychwanegol i'r GIG a llywodraeth leol, mae'n golygu nad oes modd osgoi gwneud toriadau i rannau eraill o'r gyllideb. Serch hynny, gan fod llawer yn wynebu caledi economaidd, bydd effaith y toriadau i gyfiawnder cymdeithasol yn debygol o gael ei theimlo gan rai o'r bobl fwyaf agored i niwed.

Ar 7.6%, maes cyfiawnder cymdeithasol sy'n wynebu'r toriadau dyfnaf o unrhyw faes gwariant yn 2024-25. Oherwydd eu natur drawsbynciol, mae sawl maes gwariant sy'n hyrwyddo amcanion cydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol yn ymddangos mewn grwpiau gwariant adrannol eraill. Ymysg rhai enghreifftiau mae gwariant ar atal digartrefedd (yn y portffolio cyllid a llywodraeth leol), y Rhaglen Cartrefi Cynnes (yn y portffolio newid hinsawdd) a

⁵ Ymchwil y Senedd, [Diagram rhyngweithiol i archwilio Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2024-25](#) (senedd.cymru)

hyrwyddo talebau Cychwyn Iach (yn y portffolio iechyd a gwasanaethau cymdeithasol). O ystyried bod y wasgfa ariannol yn cael ei dosbarthu'n anwastad ar draws portffolios, mae'n bwysicach nag erioed bod Gweinidogion yn cydlynu gweithgareddau gwariant yn effeithiol. Dylai hyn gynnwys rhoi mwy o bwyslais ar fonitro canlyniadau (yn hytrach nag allbynnau) er mwyn sicrhau eu bod yn cyflawni amcanion allweddol y llywodraeth, gan gynnwys mewn perthynas â chydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol.

Argymhelliad 1. Dylai Llywodraeth Cymru gryfhau mecanweithiau ar gyfer cydlynu gweithgareddau gwario ar draws portffolios gweinidogol. Rhaid i'r mecanweithiau hyn gynnwys monitro canlyniadau yn well ac yn fwy effeithiol er mwyn sicrhau eu bod yn cyflawni amcanion gan gynnwys amcanion cydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol. Dylid cyhoeddi manylion am sut mae canlyniadau'n cael eu monitro ar draws y llywodraeth yn rheolaidd gyda diweddariad yn cael ei ddarparu i'r Senedd ar ôl 6 mis ac ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Crynodeb o newidiadau yn ôl Llinell Wariant y Gyllideb (BEL)

12. O fewn MEG Cyfiawnder Cymdeithasol, mae gwariant yn cael ei gategoreiddio i is-grwpiau a elwir yn Llinellau Gwariant yn y Gyllideb (BELs). Darperir crynodeb o newidiadau i BELs allweddol yn Nhabl 3.⁶

13. Eglurodd y Gweinidog fod "arbedion sylweddol o'r portffolio bach hwn" wedi cael eu harwain gan sawl egwyddor gan gynnwys diogelu gwasanaethau rheng flaen ac osgoi penderfyniadau sy'n ehangu anghydraddoldebau.⁷ Mae paragraffau 11 i 46 o bapur tystiolaeth y Gweinidog yn nodi'r rhesymeg y tu ôl i newidiadau i gyllid refeniw ar gyfer pob BEL.⁸

---

⁶ Mae'r ffigurau a ddarperir isod, ac sydd wedi'u cynnwys yn Atodiad A o bapur y Gweinidog, yn cymharu Cyllideb Ddrafft 2024-25 â dyraniad y blynyddoedd blaenorol (cyllideb derfynol 2023-24).

⁷ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Papur tystiolaeth Llywodraeth Cymru ac Atodiad A](#)

⁸ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Papur tystiolaeth Llywodraeth Cymru ac Atodiad A](#)⁸

Tabl 3 - Crynodeb o newidiadau i BELs yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25 o'i gymharu â Chyllideb Derfynol 2023-24

Llinell Wariant yn y Gyllideb	Pa fentrau sydd wedi'u cynnwys yn y Llinell Wariant yn y Gyllideb hon?	Newid ar Gyllideb Derfynol 2023-24 mewn termau enwol/arian parod	Newid canran ar Gyllideb Derfynol 2023-24
Cefnogi Cymunedau	Cynhwysiant ariannol a digidol, incwm sylfaenol, datblygu cynaliadwy rhyngwladol, banc cymunedol a phartneriaeth cymdeithasol.	-£2.4 miliwn	-5.7%
Cymorth Cymunedol a Diogelwch	Cyllid ar gyfer Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu.	-£7.5 miliwn	-34%
Cydraddoldeb, Cynhwysiant a Hawliau Dynol	Cymunedau cydlynol, cydraddoldeb, tloedi a thystiolaeth a chefnogaeth plant. Yn flaenorol, roedd yn cynnwys elusen cydraddoldeb rhwng y rhywiau, Chwarae Teg.	-£1.2 miliwn	-12%
Gwasanaethau Eirioli	Cyllid ar gyfer gwasanaethau cynghori.	Heb ei newid	-1.6% (termau real)
Trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol	Yn cynnwys cyllid ar gyfer trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol.	Heb ei newid.	-1.6% (termau real)
Cymorth i'r Sector Gwirfoddol	Cymorth ar gyfer gwirfoddoli a'r Sector Gwirfoddol	+£8.5 miliwn	+11%
Cyfleusterau Cymunedol	Y rhaglen cyfleusterau cymunedol.	+£6.5 miliwn	+9%

Llinell Wariant yn y Gyllideb	Pa fentrau sydd wedi'u cynnwys yn y Llinell Wariant yn y Gyllideb hon?	Newid ar Gyllideb Derfynol 2023-24 mewn termau enwol/arian parod	Newid canran ar Gyllideb Derfynol 2023-24
Gwasanaethau Tân ac Achub a Chydnerthedd	Gwasanaethau Tân ac Achub – systemau cyfathrebu, a diogelwch tân cymunedol.	-£1.6 miliwn	-21% (mewn termau real)
Safleoedd sipsiwn a theithwyr	Cyfalaf i wella neu gynyddu safleoedd Sipsiwn-Teithwyr.	+£0.21 miliwn	+8%
Comisiynwyr	Costau swyddfeydd Comisiynwyr Pobl Hŷn; Plant; a Chenedlaethau'r Dyfodol a Phenodiadau Cyhoeddus Cymru.	-£0.1 miliwn	-6.6%
Glasbrintiau Cyfiawnder Ieuenctid a Throseddwyr Benywaidd	Y Glasbrintiau cyfiawnder ieuenctid a throseddwyr benywaidd.	+£0.2 miliwn	+16%

3. Ystyriaethau o ran cydraddoldeb a phroses y Gyllideb Ddrafft

14. Mae'r Asesiad Effaith Integredig Strategol yn nodi:

- Mae cyflogau is a gwaith rhan amser, ac effaith yr argyfwng costau byw, yn effeithio'n anghymesur ar aelwydydd â phlant, menywod a phobl anabl a phobl o rai cefndiroedd Du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol. Felly, mae'r grwpiau hyn yn wynebu'r risg fwyaf os yw'r gyllideb yn effeithio ar wasanaethau y maent yn dibynnu arnynt, megis y rhai sy'n anelu at fynd i'r afael â thlodi.
- Mae'r cynnydd mewn prisiau bwyd yn effeithio'n arbennig ar bobl ar incwm isel; bydd grwpiau incwm is yn parhau i gael trafferth ymdopi gydag effaith prisiau bwyd uwch ar eu safonau byw hyd yn oed wrth i gyfradd y cynnydd ostwng.

- Mae plant a phobl ifanc yn wynebu effeithiau dwysach yn sgil pandemig Covid-19.

15. Amlinellodd y Gweinidog rôl y tair uned ddata tystiolaeth wrth lunio'r Asesiad Effaith Integredig Strategol a dywedodd bod eu rôl yn hanfodol bwysig.⁹

Cydraddoldeb rhwng y rhywiau a chyllidebu ar sail rhywedd

16. Mae anghydraddoldeb cyson rhwng y rhywiau wedi golygu bod menywod yng Nghymru wedi cael eu taro'n galetach gan bwysau costau byw yn ôl Grŵp Cyllideb Menywod Cymru Rhwydwaith Cydraddoldeb Menywod (WEN Cymru). Galwodd ar Lywodraeth Cymru i gymryd camau pellach i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb rhwng y rhywiau a gweithredu argymhellion yr Adolygiad Cydraddoldeb Rhwng y Rhywiau 'Gwneud Nid Dweud' y maen nhw'n dweud, gwaetha'r modd, ei fod yn parhau i fod yn araf.¹⁰

17. Er mwyn cefnogi'r nod o gyllidebu ar sail rhywedd, mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal tri chynllun peilot yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Croesawodd WEN Cymru hyn ond dywedodd ei bod yn parhau i fod yn aneglur sut y bydd yr hyn a ddysgwyd o'r cynlluniau peilot yn llywio'r gwaith o lunio polisiâu ehangach. Gwnaethant ddweud wrthym fod angen mwy o wybodaeth am gynnydd a gwerthuso ac yr hoffent weld cyllidebu ar sail rhywedd yn cael ei brif ffrydio yn y dyfodol.¹¹

18. Dywedodd y Gweinidog fod cydraddoldeb rhwng y rhywiau yn flaenoriaeth lwyr a thynnodd sylw at ddiogelu cyllid ar gyfer trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol a gofal plant fel tystiolaeth o hyn.¹²

19. Yn ôl y Dirprwy Weinidog, roedd dysgu o'r cynlluniau peilot cyllidebu rhywedd wedi siapio'r Gyllideb ac roedd y Llywodraeth yn edrych ar ffyrdd o ymgorffori dulliau cyllidebu ar sail rhywedd ymhellach at brosesau cyllideb a threth fel rhan o adolygiad ehangach o'r Asesiad Effaith Integredig Strategol a gynhelir eleni.¹³

---

⁹ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

¹⁰ Y Pwyllgor Cyllid, tystiolaeth ysgrifenedig, [Grŵp Cyllideb Menywod Cymru a Rhwydwaith Cydraddoldeb Menywod](#)

¹¹ Y Pwyllgor Cyllid, tystiolaeth ysgrifenedig, [Grŵp Cyllideb Menywod Cymru a Rhwydwaith Cydraddoldeb Menywod](#)

¹² Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

¹³ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

20. Gofynnodd Sioned Williams AS sut y gellid cysoni'r effaith ar fenywod gyda'r dull hwn, gan roi dwy enghraifft benodol - toriadau i gyfrifon dysgu personol a'r grant urddas yn ystod mislif. Eglurodd y Dirprwy Weinidog fod dyraniad y Gyllideb Ddrafft ar gyfer urddas yn ystod y mislif yn seiliedig ar wariant a ragwelir ar hyn o bryd yn 2023-24 ac arbedion y gellid eu gwneud drwy fabwysiadu dull mwy strategol yn y dyfodol. Ni chafodd y mater o gyfrifon dysgu personol ei drafod.¹⁴

Cymorth i bobl anabl

21. Mae bywyd yn fwy drud i bobl anabl a'u teuluoedd. Mae hyn yn rhannol oherwydd y costau uwch a ysgwyddir ar gyfer nwyddau a gwasanaethau hanfodol fel gwresogi, yswiriant, offer arbenigol, trafndiaeth hygyrch, bwyd a therapiau arbenigol.

22. Amlygodd Anabledd Cymru y costau uwch hyn sy'n wynebu pobl anabl. Mae ymchwil gan Scope yn dangos bod angen £975 ychwanegol y mis ar aelwydydd anabl sydd ag o leiaf un oedolyn neu blentyn anabl er myn cael yr un safon byw ag aelwydydd nad ydynt yn anabl.¹⁵ Ochr yn ochr â'r Grŵp Arbenigol ar yr Argyfwng Cost Byw, galwodd Anabledd Cymru ar Lywodraeth Cymru i gynnwys cymorth ariannol penodol i bobl anabl yn y Gyllideb Ddrafft. Cododd Sarah Murphy AS hyn gyda'r Gweinidog, ac ymatebodd y Gweinidog fel a ganlyn:

"It's pretty clear, isn't it, why it hasn't happened. We've got a £1.3 billion cut to our budget. My budget is £139 million [...] The money isn't there."¹⁶

Ein barn ni

Sail dystiolaeth ar gyfer penderfyniadau gwariant

Yn amlwg, mae gosod Cyllideb Ddrafft 2024-25 wedi golygu bod Gweinidogion wedi gorfod gwneud penderfyniadau anodd. Fodd bynnag, mae anghysondeb rhwng y sylfaen dystiolaeth sy'n sail i'r penderfyniadau hyn gyda rhywfaint o'r rhethreg a manylion y dystiolaeth a gyflwynwyd i ni. Er enghraifft, tynnodd Rhwydwaith Cydraddoldeb Menywod sylw at ddiffyg eglurder o ran sut y cymhwyswyd yr hyn a ddysgwyd o'r cynlluniau peilot cyllidebu ar sail rhywedd. Yn yr un modd, o ran effaith ar nodweddion gwarchoddedig eraill, nid ydym yn

---

¹⁴ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

¹⁵ Scope, [Disability Price Tag](#) (Saesneg yn unig), Rhagfyr 2023

¹⁶ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

argyhoeddedig bod yr Aseiad Effaith Integredig Strategol yn dangos lefel y manylder a'r trylwyredd y mae Llywodraeth Cymru yn ei honni. Rydym yn cydnabod mai gwaith sydd ar y gweill yw hwn, a chefnogwn uchelgeisiau'r Llywodraeth i gael data mwy cywir. Fodd bynnag, dylai Llywodraeth Cymru ystyried a fyddai bod yn fwy gonest ynghylch y cydbwysedd rhwng tystiolaeth galed a'r dewisiadau gwleidyddol sy'n gysylltiedig â rhai penderfyniadau gwario ar brydiau yn fwy credadwy a thryloyw.

Casgliad 1. Rydym yn rhwystredig bod y cynnydd yn araf wrth brif ffrydio prosesau cyllidebu ar sail rhywedd. Nodwn nad yw'r pryderon hyn yn newydd a bod y Pwyllgor a'n rhagflaenodd wedi mynegi pryderon tebyg yn 2019-20. Disgwyliwn weld cyllidebu ar sail rhywedd yn cael ei brif ffrydio fel rhan o'r broses ar gyfer llunio cynlluniau gwariant cyllideb 2025-26 o leiaf chwe mis ar ôl cyhoeddi Cyllideb Ddrafft 2025-26. Dylai hyn gynnwys darparu enghreifftiau clir sy'n dangos effaith cyllidebu ar sail rhywedd ar benderfyniadau gwariant mewn dogfennau cyllidebol a thystiolaeth arall a ddarperir i Bwyllgorau'r Senedd ar Gyllideb Ddrafft 2025-26.

Argymhelliad 2. Mae'n dal yn aneglur i ni o'r dystiolaeth a gyflwynwyd yn nogfennaeth y gyllideb a'r sesiwn gyda'r Gweinidog pa ddata rôl neu waith y data tystiolaeth y mae Unedau wedi'i gael wrth ddod i benderfyniadau cyllidebol. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried sut y gall wella'r agwedd hon ar ddogfennaeth y gyllideb fel rhan o'i hadolygiad o'r Aseiad Effaith Integredig Strategol a bod y gwaith hwn yn dod i ben mewn pryd ar gyfer cyhoeddi'r Gyllideb Ddrafft ar gyfer 2025-26.

Casgliad 2. Rydym yn croesawu'r ymrwymïadau a roddodd y Gweinidog i drafod gwaith pob un o'r tair Uned yn fanylach mewn cyfarfod yn y dyfodol.

4. Trechu tlodi

Tlodi a chostau byw cynyddol

23. Ym mis Medi, cyhoeddodd Grŵp Arbenigol Cymru ar yr Argyfwng Costau Byw adroddiad i Lywodraeth Cymru a oedd yn cynnwys 29 o argymhellion.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei hymateb ar ôl ein sesiwn graffu ar 23 Ionawr 2024.¹⁷ Cyn cyhoeddi'r ymateb llawn, dywedodd y Gweinidog wrthym:¹⁸

"Mae rhai argymhellion, er enghraifft y gwaith ar Siarter Budd-daliadau Cymru a'r Strategaeth Tlodi Plant ar ei newydd wedd, y gallwn fwrw ymlaen â nhw, ac a fydd yn helpu i lywio'r ffordd rydym yn cysoni ein rhaglenni ym mhob rhan o'r llywodraeth a manteisio i'r eithaf ar ein camau gwrth-dlodi unigol.

Fodd bynnag, mae nifer o argymhellion na fu modd inni weithredu arnynt yn y ffordd y byddem yn dymuno ei wneud oherwydd y pwysau cyllidebol presennol, a dim ond os bydd cyllid ychwanegol sylweddol ar gael y cânt eu gwireddu."¹⁹

24. Pan ofynnodd Pwyllgor Cyllid y Senedd a oedd adroddiad y Grŵp Arbenigol wedi dylanwadu ar ddyraniadau yn y Gyllideb Ddrafft, dywedodd un o'i aelodau, Dr Victoria Winckler o Sefydliad Bevan: "If it has, it's hard to see".²⁰

25. O ran mynd i'r afael â thlodi ac ymateb Llywodraeth Cymru i bwysau costau byw, amlygodd y Gweinidog amddiffyniad cyllid ar gyfer y Gronfa Cymorth Dewisol, y Gronfa Gynghori Sengl a'r Cynllun Peilot Incwm Sylfaenol fel blaenoriaethau allweddol. Wrth ymateb i bryderon bod y galw am y Gronfa Cymorth Dewisol ar fin mynd y tu hwnt i'r gyllideb uchaf yn y flwyddyn ariannol 2023-24 hon, dywedodd y Gweinidog wrthym fod y gyllideb yn cael ei harwain gan alw ac y byddant yn parhau i fodloni'r galw hwnnw.²¹

26. Tynnodd y Gweinidog sylw hefyd at feysydd gwariant eraill gan gynnwys dyraniadau cyllidebol ar gyfer mynd i'r afael â thlodi bwyd trwy wella sgiliau coginio, cymorth tanwydd brys a gwariant o fewn y Gyllideb ehangach ar atal digartrefedd.²²

---

¹⁷ Datganiad Ysgrifenedig Llywodraeth Cymru, Ymateb i'r Adroddiad gan y Grŵp Arbenigol ar Gostau Byw, 23 Ionawr 2024

¹⁸ Grŵp Arbenigol Cymru ar yr Argyfwng Costau Byw, [Adroddiad i Lywodraeth Cymru](#), 26 Medi 2023

¹⁹ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Papur tystiolaeth Llywodraeth Cymru ac Atodiad A](#)

²⁰ Y Pwyllgor Cyllid, [Cofnod y Trafodion](#), 10 Ionawr 2024

²¹ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

²² Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Papur tystiolaeth Llywodraeth Cymru ac Atodiad A](#)

Tlodi plant

27. Dywedodd y Gweinidog wrthym fod dyraniadau gwariant ar gyfer mynd i'r afael â thlodi plant wedi lleihau drwy ailflaenoriaethu neu ohirio gweithgarwch, yn hytrach na chwtdogi neu ddod â rhaglenni i ben ac y byddai rhaglenni a nodwyd o fewn y Strategaeth Tlodi Plant yn dal i gael eu darparu ond ar raddfa is.²³ Tynnodd sylw hefyd at wariant mewn portffolios gweinidogol eraill a fyddai'n lleddfu tlodi plant fel y grant Hanfodion Ysgol, Grant Amddifadedd Disgyblion, a phrydau ysgol am ddim cyffredinol:

“we’ve done everything that we can to protect, not just in my budget, but across the Welsh Government.”²⁴

Siarter Budd-daliadau Cymru

28. Lansiyd Siarter Budd-daliadau Cymru ar 22 Ionawr 2024 ac amlygodd y Gweinidog ei rôl bwysig ar gyfer lliniaru tlodi a'r Strategaeth Tlodi Plant yn benodol.²⁵

29. Er mwyn cynyddu'r nifer sy'n manteisio ar fudd-daliadau, amlygodd y Gweinidog a'i swyddogion y gwaith trawslywodraethol a oedd yn digwydd i sicrhau “Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif” a chyfeiriodd at gyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer hyfforddiant Dangos i staff rheng flaen a rhwydwaith cenedlaethol newydd o rwydweithiau cynghori.²⁶

Gwariant ataliol

30. Pwysleisiodd Llywodraeth Cymru fod y Gyllideb Ddrafft wedi ei siapio gan egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol gan gynnwys yr egwyddor o atal. Fodd bynnag, roedd Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn ei dystiolaeth i'r Pwyllgor Cyllid yn dadlau'r honiad hwn i raddau helaeth gan ddweud “nad yw'r broses o ymgorffori atal ym mhroses y gyllideb wedi'i gwireddu eto” a bod dogfennau'r Gyllideb Ddrafft yn dangos “ymrwymiad cyffredinol i gael agwedd ataliol” yn unig.²⁷

---

²³ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Papur tystiolaeth Llywodraeth Cymru ac Atodiad A](#)

²⁴ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

²⁵ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

²⁶ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

²⁷ Y Pwyllgor Cyllid, [Llythyr oddi wrth Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol](#), 10 Ionawr 2024

31. Ysgrifennodd Cwmpas i dynnu sylw at effaith gostyngiad o 50% yn y cyllid ar gyfer Cymunedau Digidol Cymru sy'n cynnwys rhaglenni i wrthsefyll allgáu digidol.²⁸ Nodwyd bod grwpiau sydd ar yr ymylon yn fwy tebygol o gael eu hallgáu'n ddigidol a bod tueddiadau diweddar fel costau byw cynyddol yn peri risg o ehangu'r bwlch cynhwysiant digidol hyd yn oed ymhellach. Mae mynd i'r afael ag allgáu digidol yn allweddol i amcan 1 y Strategaeth Tlodi Plant a Chenhadaeth 2 Strategaeth Ddigidol Cymru.²⁹

Ein barn ni

Trechu tlodi

Nodwn fod y Gweinidog wedi diogelu sawl dyraniad gwariant sy'n cynnwys mesurau sydd wedi'u cynllunio i fynd i'r afael â thlodi a mynd i'r afael â'r argyfwng costau byw. Mae'r rhain yn cynnwys gwariant ar y Gronfa Cymorth Dewisol, y Gronfa Gynghori Sengl, a'r Cynllun Peilot Incwm Sylfaenol. O ystyried yr amgylchiadau economaidd anodd y mae llawer o bobl yn eu hwynebu, mae croeso arbennig i'r Gweinidog gadarnhau y bydd y galw a roddir ar y Gronfa Cymorth Dewisol yn cael ei fodloni.

Mae amddiffyniadau mwy cymwys wedi'u rhoi i feysydd gwariant fel cyflwyno'r Strategaeth Tlodi Plant. Yn ôl y Gweinidog, mae gweithgareddau sy'n ymwneud â hyn wedi cael eu "hailflaenoriaethu" neu eu cwtogi; heb fwy o fanylder mae'n anodd i ni ddeall beth mae hynny'n ei olygu yn ymarferol. Rydym yn arbennig o awyddus i ddeall natur y newidiadau sy'n cael eu gwneud ac yn meddwl y dylai Llywodraeth Cymru ddarparu manylion llawn o sut beth yw gwariant cyn ac ar ôl ailflaenoriaethu'r gyllideb.

Argymhelliad 3. Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi manylion llawn y newidiadau y mae'n bwriadu eu gwneud i raglenni gwariant heb ddiogelwch sy'n gysylltiedig â chyflawni'r Strategaeth Tlodi Plant o ganlyniad i'w hymarfer ailflaenoriaethu. Dylai hyn gynnwys manylion cymharol am y gwariant arfaethedig cyn ac ar ôl yr ymarfer ailflaenoriaethu. Dylid cyhoeddi hyn cyn gynted â phosibl a heb fod yn hwyrach nag wythnos cyn y drafodaeth ar y Gyllideb Derfynol a drefnwyd ar gyfer 5 Mawrth 2024.

²⁸ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Gohebiaeth oddi wrth CWMPAS at y Cadeirydd ynghylch Cyllideb Ddrafft 2024/2025](#), 31 Ionawr 2024 (Saesneg yn unig)

²⁹ Llywodraeth Cymru, [Strategaeth Tlodi Plant Cymru 2024](#), 23 Ionawr 2024; Llywodraeth Cymru, [Strategaeth Ddigidol i Gymru](#), 23 Mawrth 2021

Siarter Budd-daliadau Cymru

Rydym yn croesawu'n fawr y ffaith bod Cyngor Partneriaeth Cymru wedi mabwysiadu Siarter Budd-daliadau Cymru ac yn gobeithio y bydd gwaith y Grŵp Llywio yn cynnal momentwm wrth i'r ffocws symud tuag at gyflawni. Mae'r ystadegau ar ymwybyddiaeth a nifer y bobl sy'n manteisio ar fuddion yng Nghymru fel y Grant Hanfodion Ysgolion (19%), cymorth gyda chostau iechyd (17%) a hyd yn oed Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (58%) yn ein hatgoffa o pam bod y gwaith hwn mor hanfodol.³⁰ Maent hefyd yn pwysleisio ein disgwyliad y dylai cynnydd cyflym fod yn bosibl o ystyried y sylfaen isel iawn mewn rhai achosion. Rydym yn croesawu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i roi diweddariadau monitro rheolaidd i ni ac yn gofyn i'r rhain gynnwys ffigurau a dorrwyd yn ôl ardal awdurdod lleol fel y gellir monitro'r cynnydd yn effeithiol.

Gwariant ataliol

Er gwaethaf ymrwymiad rhethregol i atal, mae profiad blaenorol yn awgrymu bod mesurau gwariant ataliol yn cael eu gwanhau yn y Gyllideb Ddrafft hon. Mae toriadau i'r gyllideb ar gyfer cynhwysiant digidol yn un enghraifft o hyn gan fod sicrhau bod grwpiau difreintiedig yn gallu cael mynediad at wybodaeth a gwasanaethau digidol yn ddull ataliol, lle buddsoddir er mwyn arbed. Ymhellach, rydym yn nodi sylwadau Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol sy'n nodi sawl ffordd y gellid mabwysiadu dull mwy ataliol. Roedd ein gwaith craffu ar Gyllideb Ddrafft 2023-24, argymhelliad 10, yn galw ar Lywodraeth Cymru i gomisiynu cyngor ymchwil annibynnol, arbenigol i wella sut rydym yn mesur effeithiolrwydd ac effaith mesurau gwariant ataliol. Cafodd yr argymhelliad hwn ei wrthod. Yng ngoleuni sylwadau Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a'r angen i gynyddu gwerth pob punt sy'n cael ei gwario, rydym yn annog Llywodraeth Cymru i ailystyried.

Argymhelliad 4. Dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu cyngor ymchwil annibynnol, arbenigol i wella sut rydym yn mesur effeithiolrwydd ac effaith mesurau gwariant ataliol, a dylid rhannu'r canfyddiadau o'r rhain â'r Pwyllgor erbyn diwedd mis Medi 2024.

Casgliad 3. Byddem hefyd yn croesawu mwy o fanylion gan Lywodraeth Cymru ar yr hyn y bydd gostyngiad o 50 y cant mewn gwariant ar Gymunedau Digidol

---

³⁰ Mae'r ffigurau ar gyfer ymwybyddiaeth yr ymatebwyr o bob budd-dal ac maent ar gael o Sefydliad Bevan, [Making the Case for a Welsh Benefits System – people's experiences](#) (Saesneg yn.unig), Ionawr 2024

Cymru yn ei olygu ar gyfer cynhwysiant digidol yn enwedig o ran darparu rhaglenni a chanlyniadau gan gynnwys amcan 1 y Strategaeth Tlodi Plant a Chenhadaeth 2 y Strategaeth Ddigidol i Gymru. Dylid darparu'r wybodaeth hon cyn y ddadl ar y Gyllideb Derfynol a drefnwyd ar gyfer 5 Mawrth 2024.

5. Cydraddoldeb, cynhwysiant a hawliau dynol

32. Mae'r gyllideb ar gyfer cydraddoldeb, cynhwysiant a hawliau dynol yn wynebu gostyngiad o £1.2 miliwn yn y Gyllideb Ddrafft (o'i gymharu â 2023-24) a gostyngiad o £3.2 miliwn yn gyffredinol o'i gymharu â'r Gyllideb Ddangosol.

33. Mynegodd rhanddeiliaid gan gynnwys Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru a WEN Cymru bryderon ynghylch y canlyniadau i sefydliadau gwirfoddol sy'n canolbwyntio ar gydraddoldeb. Tynnodd WEN Cymru sylw hefyd at y toriadau a wynebir yn y flwyddyn ariannol bresennol ar gyfer 2023-24 a galwodd am eglurder ynghylch pa raglenni fyddai'n cael eu heffeithio gan y newidiadau gwariant hyn.³¹

34. Cadarnhaodd y Gweinidog er gwaethaf y toriadau hyn, fod Llywodraeth Cymru yn hyderus y byddai'n dal i gyflawni ei hymrwymadau Rhaglen Lywodraethu, gan gynnwys "y rhai sy'n gysylltiedig â Chynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol, y Cynllun Gweithredu LHDTTC+ a gwaith y Tasglu Hawliau Pobl Anabl".³²

Safleoedd Sipsiwn, Roma a Theithwyr

35. Bydd y cyllid ar gyfer safleoedd Sipsiwn Teithwyr yn cynyddu 8% neu £0.21 miliwn o'i gymharu â Chyllideb Derfynol 2023-24, sy'n golygu cyfanswm dyraniad o £3.4 miliwn yn y Gyllideb Ddrafft ar gyfer 2024-25.

36. Yn 2022-23 daeth i'r amlwg nad oedd unrhyw arian grant wedi'i ad-dalu. Ar gyfer blwyddyn ariannol gyfredol 2023-24, cadarnhaodd y Gweinidog nad oedd unrhyw gyllid grant wedi'i dalu neu y disgwylir iddo gael ei dalu am yr ail flwyddyn yn olynol. Amlinellodd y Gweinidog ei gobeithion ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf:

---

³¹ WCVA, [Cyllideb Ddrafft 2024/25 - datganiad gan CCGC](#), 19 Rhagfyr 2023

³² Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Papur tystiolaeth Llywodraeth Cymru ac Atodiad A](#)

“the key thing is that we've got this allocation for the next financial year. And as I've been meeting authorities—and some of those authorities have been the ones, from north to south, with perhaps the most challenging issues in terms of those accommodation assessments—I am urging them to get their proposals ready for access to this sites grant for the next financial year, and have protected that capital budget.”³³

Ein barn ni

Cydraddoldeb, cynhwysiant a hawliau dynol

Nodwn fod y cyllid a ddyrennir ar gyfer cydraddoldeb, cynhwysiant a hawliau dynol yn wynebu rhai o'r gostyngiadau mwyaf mewn unrhyw faes gwariant. Rydym yn croesawu sicrwydd y bydd Llywodraeth Cymru yn dal i gyflawni ei holl ymrwymadau Rhaglen Lywodraethu, fodd bynnag, mae'r effaith ar y sector ehangach yn debygol o fod yn sylweddol. Mae'n hanfodol bod Llywodraeth Cymru yn rhoi mwy o eglurder a sicrwydd ar yr hyn y bydd y gostyngiadau hyn yn y gyllideb yn ei olygu i'r sector yn enwedig o ran darparu rhaglenni.

Argymhelliad 5. Dylai Llywodraeth Cymru roi eglurder a sicrwydd ar oblygiadau gostyngiadau i linell gwariant cydraddoldeb, cynhwysiant a hawliau dynol i'r sector gan gynnwys manylion yr effaith debygol ar ddarparu rhaglenni. Dylid darparu'r wybodaeth hon cyn y ddatl ar y Gyllideb Derfynol a drefnwyd ar gyfer 5 Mawrth 2024.

Safleoedd Sipsiwn, Roma a Theithwyr

Rydym wedi synnu o glywed bod cyfanswm o £0 wedi cael ei dalu i awdurdodau lleol am yr ail flwyddyn yn olynol i ddarparu safleoedd teithwyr sipsiwn a theithwyr. Nid ydym yn amau ymrwymiad personol y Gweinidog i'r mater hwn, ond mae angen gofyn cwestiynau difrifol i ganfod pam nad yw un awdurdod lleol wedi cyflwyno cais llwyddiannus am dros ddwy flynedd sy'n arwain at ddyfarnu grant. Mae'r methiant hwn yn annerbyniol ac rydym yn disgwyl cael cyfrif llawn o'r rhesymau dros hyn a sut y byddwn yn mynd i'r afael â'r rhain. Rydym yn rhannu'r farn hon gyda'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai ac felly yn cyflwyno argymhelliad ar y cyd am yr ail dro ar y pwnc hwn.

---

³³ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Cofnod y Trafodion](#), 22 Ionawr 2024

Argymhelliad 6. Argymhellodd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai ar y cyd y dylai Llywodraeth Cymru roi ystyriaeth lawn i'r rhesymau dros y sefyllfa annerbyniol lle mae'r Grant Cyfalaf Safle Sipsiwn a Theithwyr wedi arwain at ddyfarnu dim cyllid i awdurdodau lleol ar gyfer blynyddoedd ariannol 2022-23 a 2023-24. Dylai'r cyfrif hwn nodi'r rhesymau dros y methiant hwn a sut y mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu mynd i'r afael â nhw. Rydym yn disgwyl i hyn fod ar gael cyn y drafodaeth ar y Gyllideb Derfynol a drefnwyd ar gyfer 5 Mawrth 2024.

6. Meysydd eraill

37. Mae'r Tocyn Croeso yn darparu teithio rhatach ar fysiau i ffoaduriaid yng Nghymru a chafodd ei gyflwyno mewn ymateb i'r rhyfel yn Wcráin.³⁴ Ym mis Rhagfyr 2023 nododd Llywodraeth Cymru eu bod yn ystyried y camau nesaf ar gyfer y cynllun a galwodd Cyngor Ffoaduriaid Cymru am ei estyniad y tu hwnt i fis Mawrth 2024.³⁵

Ein barn ni

Mae Tocynnau Croeso wedi chwarae rhan bwysig yn ymateb cyfunol Cymru i bobl sy'n ffoi rhag rhyfel ac argyfwng dramor. Byddai'n siomedig i'r cynllun hwn ddod i ben yn sydyn ym mis Mawrth 2024.

Casgliad 4. Byddem yn croesawu mwy o fanylion gan Lywodraeth Cymru am drefniadau ar gyfer olynnydd i'r cynllun hwn cyn y ddadl ar y Gyllideb Derfynol a drefnwyd ar gyfer 5 Mawrth 2024.

Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu

38. Mae'r gyllideb ar gyfer Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu wedi'i chynnwys yn y Llinell Wariant yn y Gyllideb Cefnogaeth Gymunedol a Diogelwch, sydd wedi'i dorri £7.4 miliwn yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25 (mae hyn yn cyfateb i ostyngiad o -34 y cant mewn arian parod). Dywedodd y Gweinidog wrthym fod yr arbediad yn seiliedig ar ostyngiad yn nifer y Swyddogion Cymorth

³⁴ Llywodraeth Cymru, [Cynllun Teithio am Ddim i Ffoaduriaid ar Fysiau Cymru 'Tocyn Croeso': telerau ac amodau](#), Mai 2022

³⁵ Senedd Cymru, [Cwestiwn Ysgrifenedig 89921](#), Tystiolaeth ysgrifenedig, [Cyngor Ffoaduriaid Cymru a Chlymblaid Ffoaduriaid Cymru \(Saesneg yn unig\)](#).

Cymunedol yr Heddlu a ariennir gan Lywodraeth Cymru o 510 ar ddiwedd 2023-24 i 300 erbyn diwedd 2024-25.³⁶

Ein barn ni

Mae'n fwyfwy anodd cyfiawnhau cyllid Llywodraeth Cymru mewn meysydd polisi sydd heb eu datganoli yng nghyd-destun penderfyniadau gwario anodd. Hyd yn oed ar ôl y toriad yn y Gyllideb Ddrafft, bydd buddsoddiad Llywodraeth Cymru mewn Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu yn parhau i fod yn sylweddol sef £15.5 miliwn.

Nododd y Gweinidog y bydd hi'n gweithio gyda phartneriaid plismona ar oblygiadau llai o fuddsoddiad Llywodraeth Cymru. Mae'n bwysig bod gwaith o'r fath yn ystyried yr effaith ar ddiogelwch cymunedol yn enwedig mynd i'r afael â throseddau casineb. Felly, rydym yn annog y cynhelir gwerthusiad a ariennir ar y cyd o effaith cyllid o flynyddoedd blaenorol er mwyn galluogi targedu gweddill y cyllid at y dyfodol, a byddem yn croesawu cael copi o'r gwerthusiad pan fydd ar gael.

Argymhelliad 7. Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda phartneriaid plismona i asesu effaith llai o fuddsoddiad ar ddiogelwch cymunedol yn enwedig mynd i'r afael â throseddau casineb a dylai gynnal gwerthusiad o rôl Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu a ariennir gan Lywodraeth Cymru mewn blynyddoedd blaenorol mewn perthynas â'r rhain, erbyn mis Medi 2024. Dylid darparu copi o'r gwerthusiad i'r Pwyllgor hwn pan fydd ar gael.

---

³⁶ Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol, [Papur tystiolaeth Llywodraeth Cymru ac Atodiad A](#)